

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00' sáng thứ Sáu ngày 25/03/2022.

*****

NỘI DUNG HỌC TẬP ĐỀ TÀI 834

“THÁNH HIỀN XƯA DẠY NGƯỜI CŨNG CHỈ CÓ BA VIỆC”

Hòa Thượng nhắc lại cho chúng ta ba việc mà Thánh Hiền xưa dạy người: Thứ nhất là đối đãi giữa người với người sao cho hòa thuận, cùng tồn tại, cùng phát triển. Thứ hai là mối quan hệ giữa người với hoàn cảnh tự nhiên, chúng ta tôn trọng tự nhiên thì tự nhiên mới bao bọc che chở chúng ta ta. Thứ ba là con người làm thế nào để đối đãi với thiên địa quý thần.

Hòa Thượng nói: **“Từ 2000 năm trước, người xưa đã được tiếp nhận giáo dục của Nho, Thích, Đạo. Cổ Thánh Tiên Hiền xưa dạy người cũng chỉ xoay quanh ba việc là: Mối quan hệ giữa người với người, mối quan hệ giữa người với đại tự nhiên, mối quan hệ giữa người với thiên địa quý thần. Đây là giáo dục nền tảng. Đây là giáo dục căn bản”**.

Trước đây tôi học Phật nhiều năm nhưng cũng không biết đến điều này, điều này ít người nói đến. Khi học theo Hòa Thượng, Ngài nhắc đi nhắc lại nhiều lần nên tôi mới hiểu ra được. Đây là giáo dục nền tảng, giáo dục căn bản nhưng lại bị xem thường. Trong gia đình, trẻ nhỏ học lớp 1 thì tranh thủ học ngoại ngữ, khi học lớp 2 thì lại học đàn ca sáo nhị mà không học giáo dục nền tảng. Các mối quan hệ giữa người và người vô cùng quan trọng, nếu không học cách đối nhân xử thế thì không thể biết trật tự của các mối quan hệ trong đời sống. Vì không được học giáo dục nền tảng nên có đứa con nói với Bố Mẹ: **“Tại sao con phải hiếu thảo với Cha Mẹ? Cha Mẹ ân ái thì sinh ra con, vậy thì nuôi con là bổn phận của Cha Mẹ!”**. Nếu không được tiếp nhận giáo dục nền tảng, không biết bổn phận nghĩa vụ giữa người với người thì thế giới này không còn là thế giới của con người.

Hòa Thượng đã nhắc về điều này cách đây 40 năm trước. Khi đi họp Liên Hợp Quốc, Ngài nói: **“Trên thế giới, con người có thể hài hòa, tôn giáo có thể hài hòa, các quốc gia có thể cùng hài hòa, cùng tồn tại, phát triển”**. Họ nói: **“Ngài nói hay lắm nhưng đó chỉ là lý thuyết”**. Cho nên Hòa Thượng nói: **“Họ ép tôi phải làm ra hình mẫu vậy thì tôi làm ra hình mẫu thôi!”**. Ngài đã làm ra hình mẫu. Nhiều đại sứ của các nước đã đến tham quan và nói: **“Thì ra con người có thể được dạy tốt!”**. Giống như có người khi đến thăm cơ sở giáo dục ở Tây Ninh đã nói: **“Thì ra trẻ nhỏ có thể được dạy tốt!”**.

Ngày nay hầu như không ai nhắc tới giáo dục căn bản. Khi con còn nhỏ thì Bố Mẹ cho con học ngoại ngữ, đàn ca sáo nhị. Khi con lớn lên thì Bố Mẹ dạy con làm thế nào để đầu tư kinh doanh phát đạt. Một số người thì chạy theo khoa học kỹ thuật. Nếu chúng ta chú trọng giáo dục toàn diện, chúng ta học

giáo dục nền tảng, đồng thời học ngoại ngữ, học đàn ca sáo nhị, học khoa học kỹ thuật thì con người chắc chắn sẽ hoàn thiện hơn. Nhưng họ lại lơ là, xem nhẹ giáo dục căn bản. Rồi đến một ngày, người ta sẽ phải nhận cái quả do xem nhẹ giáo dục nền tảng.

Tôi quen biết với gia đình của một người học trò trong nhiều năm. Trước đây cô ấy là người phân phối chính của một sản phẩm đặc thù. Mỗi buổi chiều cô ấy mang về nhà cả một bao tải tiền. Cô ấy có một người con trai nhưng lại giao con trai cho người giúp việc chăm sóc. Người con trai khi lớn lên chỉ biết đến bà giúp việc, chỉ quán quýt với bà giúp việc, không cần biết đến Mẹ. Khi nhận ra điều đó, người Mẹ cho bà giúp việc thôi việc. Cậu con trai không chịu ăn uống trong 4 - 5 ngày liền, sau đó người Mẹ đành phải đi đón người giúp việc quay về. Khi con trai lập gia đình, cô ấy có cháu nội nhưng cháu nội cũng chỉ biết đến người giúp việc, không quan tâm đến bà nội. Có lẽ cô ấy buồn quá nên đã xách túi đi chùa, lâu rồi cô ấy không liên lạc với tôi. Nguyên nhân do chính họ nhưng họ không biết nguyên nhân từ chính mình, họ cứ nghĩ rằng có nhiều tiền rồi sẽ có tất cả, nhưng ai ngờ khi có nhiều tiền rồi thì mất tất cả, ngoảnh lại thì chỉ thấy có tiền. Con cháu không thừa nhận, chồng thì đã mất nên cô ấy chỉ còn một mình cô độc. Đây là một viễn cảnh rất đau đớn!

Trước đây, có một người chia sẻ với tôi là con của họ đã làm rất nhiều việc khiến Cha Mẹ phiền lòng. Tôi nói: *“Chưa đâu! Nó chưa diễn hết đâu! Hãy chờ mà xem! Nó diễn đến lúc tàn cuộc rồi thì mình còn te tua nữa, không biết lúc đó mình có đủ sức để chứng kiến nó diễn đến tàn cuộc không?”*. Hôm trước có người gọi điện cho tôi nói: *“Thầy ơi, Thầy cứu con của con! Nó bỏ nhà đi rồi! Nó mới 13 tuổi!”*. Tôi nói: *“Không có cách nào, hết cách rồi!”*.

Giáo dục nền tảng rất quan trọng, do vậy Hòa Thượng không ngại nhắc đi nhắc lại ba mối quan hệ này nhưng người tiếp cận Hòa Thượng không mấy ai nhận ra điều này để mau mau thúc đẩy giáo dục căn bản. Chúng ta thúc đẩy thì họ nói rằng chúng ta xen tạp, thậm chí họ bài bác, gây chướng ngại. Chúng ta thấy đạo lý rất rõ ràng: Làm người thì phải thực hiện tốt mối quan hệ giữa người với người, mối quan hệ giữa người với thiên địa quỷ thần, mối quan hệ giữa người với đại tự nhiên.

Chúng ta làm vườn thì sẽ thấy rất rõ đạo lý này. Tôi làm đất trồng đậu, cây đậu phát triển hướng lên trên, bên dưới các cây nhỏ như cỏ, diếp cá, rau mùi cũng phát triển tự nhiên. Chỗ nào cỏ mọc cao quá thì tôi cắt đi để cho khô rồi lại đem phủ lên đất để giữ ẩm. Hôm qua tôi mang tặng mọi người mười túi rau củ mới hái. Họ ngạc nhiên hỏi: *“Thầy trồng cây ở đâu vậy?”*. Họ ở ngay cạnh nhà tôi mà họ không biết tôi trồng rau ở đâu. Tôi trồng rau ở trước nhà và sau nhà. Nếu chúng ta biết cách dụng tâm thì hoàn cảnh tự nhiên đối đãi với chúng ta vô cùng tốt. Đó chính là *“cảnh tùy tâm chuyển”*. Chúng ta đối đãi tốt với hoàn cảnh tự nhiên thì hoàn cảnh cũng tốt với chúng ta. Đối với thiên địa quỷ thần cũng vậy, chúng ta kính trọng họ nhưng không nhờ vả, không lợi dụng họ.

Hòa Thượng nói: *“Từ lâu, người ta đã xem thường ba giáo dục căn bản này, trong khi đây là giáo dục căn bản cần thiết cho kiếp sống của con người. Những thứ không căn bản, không cần thiết thì người ta lại quá coi trọng. Việc thứ nhất dạy chúng ta thông đạt tường tận mối quan hệ giữa người với người. Đây là giáo dục ngũ luân, là giáo dục đạo đức chuẩn mực làm người. Công hiệu của giáo dục này là gia đình hòa thuận, xã hội được an định, thế giới hòa bình”. Vợ chồng bất hòa thì cơm không lành, canh không ngọt, con cái bất hiếu, bất tuân thì dù ăn sơn hào hải vị cũng thấy đắng ngắt.*

Hòa Thượng nói: *“Chúng ta muốn có hạnh phúc mỹ mãn ngay trong đời sống này thì việc quan trọng nhất chính là chúng ta phải xử lý cho tốt quan hệ giữa người và người. Khi mối quan hệ giữa người với người được xử lý tốt thì nhân họa không còn. Nhân họa từ đâu mà ra? Là do quan hệ giữa người và người đối xử với nhau không tốt, bất công, bất bình”.*

Muốn xử lý tốt mối quan hệ này thì phải bắt đầu từ giáo dục nền tảng. Thời đại hiện đại này, giáo dục nền tảng gần như không được quan tâm, bị xem thường. Giáo dục hiện tại là giáo dục khoa học kỹ thuật, không coi trọng quan hệ giữa người với người cho nên người với người, cá nhân với cá nhân, gia đình với gia đình, đoàn thể với đoàn thể chắc chắn sẽ xảy ra mâu thuẫn.

Hòa Thượng nói: *“Việc thứ hai dạy chúng ta thông đạt, tường tận mối quan hệ giữa người với đại tự nhiên, để chúng ta làm được “nhân dân ái vật”, có nghĩa là người có lòng nhân từ, yêu thương tất cả mọi vật, đối với hoàn cảnh tự nhiên phải biết yêu thương, ái hộ. Ngày nay địa cầu đã bệnh rồi vì con người đã ruồng rẫy nó. Hoàn cảnh sinh thái tự nhiên bị phá hoại là do con người không hiểu mối quan hệ giữa con người với hoàn cảnh tự nhiên”.*

Mỗi năm có hàng triệu tấn rác thải đổ ra. Con người xả rác thải làm ô nhiễm nguồn nước, thải khí độc làm ô nhiễm không khí. Rất ít người có ý thức bảo vệ môi trường. Tôi thấy họ xịt thuốc trừ sâu xong họ vứt luôn vỏ chai thuốc xuống sông. Ở miền Tây, mọi người dùng nước sông để làm nguồn nước uống nhưng không dám uống trực tiếp vì nước từ đồng ruộng chảy ra sông, nước ở đồng ruộng có thuốc trừ sâu, khiến cho nước sông bị ô nhiễm. Họ đợi mưa xuống, nước sông dâng đầy lên thì mới múc nguồn nước đó để dùng. Khi đó, nồng độ thuốc trừ sâu trong nước sông cũng chỉ được pha loãng một chút nhưng vẫn rất độc hại.

Hòa Thượng nói: *“Việc thứ ba dạy chúng ta hiểu rõ tường tận mối quan hệ giữa con người với thiên địa quỷ thần, cũng chính là nói đến mối quan hệ với tất cả chúng sanh trong hư không pháp giới. Nếu dùng lời hiện đại của các nhà khoa học mà nói thì chúng ta chính mình biết rõ mối quan hệ với những chúng sanh ở những tầng không gian khác. Thế giới ngày nay chúng sanh ngày một khổ hơn, gặp nhiều thiên tai, bão lũ dịch bệnh triền miên. Các vị muốn hỏi những cái khổ này từ đâu mà ra? Từ mê hoặc mà ra, giáo dục nền tảng không được chú trọng, từ trong gia đình đã có vấn đề nghiêm trọng”.*

Hiện tại cả thế giới bàng hoàng với dịch bệnh Covid, không biết lúc nào dịch bệnh sẽ kết thúc, ngay đến tổ chức Y tế Thế giới WHO cũng không biết. Không có quốc gia nào an toàn, động đất, lũ lụt, lở đất, nạn châu chấu, cây cối sâu bệnh diễn ra ở khắp nơi.

Hòa Thượng nói: **“*Khổ đến từ nơi mê hoặc điên đảo, không rõ được lý. Vui đến từ nơi giác ngộ. Cho nên Phật giáo dạy chúng ta phải xả mê cầu ngộ. “Ngộ” là hiểu rõ chân tướng của vũ trụ nhân sanh, “ngộ” là biết rõ mối quan hệ giữa người với người, biết rõ mối quan hệ giữa người và hoàn cảnh tự nhiên, biết rõ mối quan hệ giữa người với thiên địa quỷ thần, biết làm thế nào để đối người tiếp vật, biết làm thế nào để đối đãi với thiên địa quỷ thần, biết rõ làm thế nào để cảm ứng, tương thông với Phật Bồ Tát. Vậy thì bạn làm sao mà không vui!*”**

Hai nghìn năm trước, người xưa đã chú trọng giáo dục nền tảng. Thánh Hiền nhân của nhà Nho, nhà Phật, nhà Đạo đều rất chú trọng vấn đề này nhưng giáo dục nền tảng đã bị thất truyền từ lâu. Đợt trước chúng ta tổ chức lễ tri ân ở Vĩnh Phúc, có một cụ đã đọc bài về nói về chuẩn mực làm người. Ông Bà xưa không có nhiều sách để đọc nhưng tất cả những giáo dục căn bản, đối nhân xử thế đều có trong ca dao, tục ngữ, lời hát ru con. Các cụ đều thuộc ca dao, tục ngữ, nhờ vậy mới tiếp nối được những truyền thống tốt đẹp của Tổ tiên.

Ngày xưa Bà nội thường hát ru tôi nên lúc đó tôi cũng thuộc rất nhiều những lời ru của Bà, nhưng bây giờ tôi cũng quên dần. Tôi còn nhớ Bà hát ru: *“**Ấu ơi, vì dầu cầu ván đóng đinh, cầu tre lắt léo gập ghềnh khó đi. Khó đi mẹ dắt con đi, cầu tre lắt léo, con đi trường học, mẹ đi trường đời...**”*. Lời ru tuy ngắn nhưng đầy tính giáo dục, cũng phản ánh được khung cảnh sinh hoạt ở làng quê. Ca dao có đặc thù vùng miền, mỗi miền Bắc – Trung – Nam đều có những câu ca dao khác nhau. Chúng ta phải tiếp nối những câu tục ngữ, ca dao của dân tộc.

Hòa Thượng nhắc đi nhắc lại giáo dục nền tảng để chúng ta phản tỉnh. Chúng ta rất may mắn vì được tiếp cận giáo dục nền tảng này. Trước đây tôi cũng nghe nhưng không chú ý, đến lúc nghe nhiều lần thì mới thấy việc này vô cùng quan trọng. Nếu đến thế hệ chúng ta, chúng ta không sợ phiền, không sợ khó, nhắc đi nhắc lại thì thế hệ sau mới có may mắn để tiếp nhận.

Con cái là sản phẩm của Cha Mẹ. Ngày nay chúng ta làm Cha làm Mẹ nhưng không chú trọng giáo dục nền tảng cho con cái. Cha Mẹ nói với con: *“**Học đi con! Con học cho giỏi để sau này làm quan to, để giàu hơn thiên hạ!**”*. Khi con nói *“**con muốn làm nhà giáo**”* thì Cha Mẹ nói: *“**Làm nhà giáo nghèo lắm! Con phải làm kinh tế, phải học khoa học kỹ thuật!**”*.

Trong ba giáo dục nền tảng này, chí ít là mối quan hệ giữa người với người mà người ta cũng không quan tâm, vì thế họ không biết cách đối đãi giữa người với người, không biết đối nhân xử thế chuẩn mực. Chúng ta đã được nhắc, chúng ta biết được chân giá trị của giáo dục nền tảng thì chúng ta phải nỗ lực tiếp nối và phát huy để thế hệ sau của chúng ta biết được những việc cần làm.

Ai cũng mong muốn thế hệ sau có được nhân sanh hạnh phúc, nhưng Cha Mẹ không dạy con điều cốt lõi để có được nhân sanh hạnh phúc mà lại dạy con truy cầu những ảo ảnh phù du. Cha Mẹ luôn mong con mình có đời sống hạnh phúc nhưng không dạy con biết chuẩn mực làm người, không dạy con biết làm thế nào để đạt đến nhân sanh hạnh phúc. Đến khi chúng ta khổ đau thì chúng ta mới nhận ra. Hôm nay Hòa Thượng đã chỉ rõ cho chúng ta khổ đau từ đâu mà ra, niềm vui có được nhân sanh hạnh phúc mỹ mãn từ đâu mà ra. Chúng ta phải làm, phải nỗ lực phấn phát mà làm! Nếu không làm thì con người không thể có được nhân sanh hạnh phúc mà sẽ ngày càng khổ hơn. Con không biết hiếu thảo Cha Mẹ, học trò không biết kính trọng Thầy Cô, công dân không biết yêu Tổ quốc của mình. Đây chính là do thiếu giáo dục nền tảng, thiếu giáo dục căn bản!

*****

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỉ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy còn lộn xộn, còn nhiều sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!

Chúng con chân thành cảm ơn!